

aula:

A la nostra escola, com a mesura d'atenció a la diversitat, hem iniciat dins l'aula de segon la metodologia de treball cooperatiu en les àrees de llengua catalana i matemàtiques. No ho plantejem a partir del resum d'una agrupació d'idees dels nens per resoldre unes activitats d'ensenyament-aprenentatge en què cadascú assumeix una part de la feina, sinó des de l'aportació que pot fer cadascú segons la seva capacitat, personalitat, experiència..., per assolir un objectiu comú. Aquesta manera de treballar ens ha ajudat a reflexionar sobre la nostra manera d'ensenyar i d'aprendre.

Paraules clau

Treball cooperatiu, inclusió, atenció a la diversitat, competències bàsiques, aprenentatge significatiu, rendiment acadèmic, hàbits de socialització.

Raons i justificació

Aquestes són les raons que ens han fet optar per aquest treball:

- Diversitat d'alumnat (ètnia, aprenentatges, preferències, comportament...).

Això ha motivat que ens replantegéssim la nostra manera de treballar i, alhora, ha permès economitza els recursos que podem oferir a aquest alumnat en gaudir de dues mestres a la mateixa aula.

- Conèixer, a partir de diferents experiències realitzades en altres centres educatius, com el treball elimina la tensió emocional dels alumnes, els permet establir lligams socials amb els seus companys i els ajuda a adquirir les habilitats necessàries per estar en un grup. En definitiva, el treball millora la seva com-

EL TREBALL COOPERATIU A LA CLASSE DE SEGON

petència social per resoldre qualsevol conflicte (és a dir, els dóna estratègies per fer-li front). A més, parlem de l'obtenció d'un major rendiment acadèmic; per tant, l'aprenentatge resulta **significatiu**.

- Saber que **l'aprenentatge cooperatiu facilita l'assoliment de les competències bàsiques**. És, en definitiva, una eina **inclusiva d'atenció a la diversitat**.

Llavors, per què no ho provem?

Per totes aquestes raons, hem decidit enfortir l'àrea de llengua catalana (concretament el treball de l'expressió escrita) i l'àrea de matemàtiques (en el treball de la resolució de problemes) mitjançant la metodologia del treball cooperatiu.

Aclariments

L'aprenentatge cooperatiu no és:

- Un grup d'alumnes que s'agrupen per fer un treball junts.
- Que cada alumne realitzi la seva part de l'activitat.
- Una unió d'activitats diferents.
- Repartir-se la feina segons les capacitats, habilitats o ganes.

Tal com diu Bleger (1985), citat per Bonals (2000), a través de la seva definició de **grup operatiu** podem interpretar i aplicar el concepte de **treball cooperatiu**:

Grup d'alumnes que tenen un objectiu comú que intenten assolir treballant en equip. Assumir que cada alumne tindrà èxit només si els altres components de l'equip tenen èxit.

A més, entenem el treball cooperatiu com una eina per assolir **competències bàsiques d'aprenentatges clau** que només poden

adquirir-se en interacció social, com ara: cooperar i treballar en equip, adquirir la facultat de negociació, saber comunicar, aprendre a adaptar-se a les decisions de grup, ser sociable, defensar les opinions pròpies amb arguments raonats i objectius factibles, planificar estratègies comunes, participar en debats, respectar les idees dels altres, acceptar crítiques raonades, etc. En resum, aprendre a regular-se segons la situació en què es treballi.

Entenem el treball cooperatiu com una eina per assolir competències bàsiques d'aprenentatges clau que només poden adquirir-se en interacció social

Competències bàsiques

Les competències bàsiques implicades en aquest treball són totes les presents en el *Decret 142/2007, de 26 de juny, de l'educació primària*:

- Competència comunicativa i lingüística.
- Competència metodològica.
- Competència personal.
- Competència social.

Objectius

- Treballar les competències bàsiques des d'una perspectiva metodològica i organitzativa que impliqui més els alumnes.
- Treballar la diversitat atenent les **dificultats d'aprenentatge** dins del grup classe.
- Ajudar a la **maduració personal i social** de cada alumne en la seva relació amb els altres: resolució de conflictes, saber escoltar, ajudar, cooperar...

Continguts

A partir dels objectius que ens hem proposat, hi trobem:

De l'objectiu

Treballar les competències bàsiques des d'una perspectiva metodològica i organitzativa que impliqui més els alumnes.

Treballar la diversitat atenent les **dificultats d'aprenentatge** dins del grup classe.

Ajudar a la **maduració personal i social** de cada alumne en la seva relació amb els altres: resolució de conflictes, saber escoltar, ajudar, cooperar...

Contingut

Funcionalitat i aplicació d'allò après en les àrees d'aprenentatge de llengua i matemàtiques.

a) Llengua:

- Normes ortogràfiques.
- Expressió escrita.
- Comprensió dels escrits propis.

b) Matemàtiques:

- Numeració i càlcul de sumes, restes i productes.
- Resolució de problemes.

Tractament de les dificultats d'aprenentatge des d'un entorn tan normalitzador com sigui possible.

Maduració personal i social de l'alumne.

La nostra intervenció com a docents

Intervenim per:

- a) **Formar els grups equilibrant-los** de manera que incloguin alumnat de diferents nivells i **preveient** si els alumnes s'avindran bé.

Utilitzarem els **instruments d'avaluació** següents: proves inicials de les diferents àrees d'aprenentatge i passar un sociograma.

Com a aclariment, atesa l'edat dels nens, volem ressaltar que durant aquest primer trimestre del curs 2010-2011 posarem en pràctica...

1. El treball individual.
2. El treball per parelles.
3. El treball en grup.

Un cop formats els grups, i per tal que els seus membres s'habituin a treballar junts des del primer moment...:

- Facilitarem la dinàmica del grup per mitjà de la confecció d'un trencaclosques.
- Tot seguit, cada grup elegirà un eslògan i/o un nom inventat.
- Per últim, s'elegiran el coordinador i el secretari de cada grup.

Funcions de cada càrrec:

- **Coordinador:** és qui organitza el grup (dinàmica, normes i objectius).
- **Secretari:** és el portaveu i qui escriu els acords del grup.

A causa de la maduració que requereix cada nen per poder fer de coordinador o de secretari, acordem que només hi haurà aquests dos càrrecs.

- b) **Incentivar l'equilibri participatiu i decisor** entre els membres del grup. La nostra funció serà orientadora i de reflexió, en cap moment de decisió i comandament.

c) **Intervenir en l'organització, dinamització i selecció de les tasques** (des de l'inici de l'activitat i mentre es realitzi; al final de l'activitat es preguntarà als membres del grup quines estratègies han utilitzat i s'hi reflexionarà: com s'han organitzat, com s'asseguren que tots participin, etc.).

d) **Implicar tots els components del grup en la tasca.**

Procés metodològic

A partir dels resultats de l'avaluació inicial, decidim intervenir en les àrees esmentades treballant aquests dos continguts:

- a) Fem taller de matemàtiques (resolució de problemes).
- b) Fem taller d'escriptura (escriptura de textos: descripció, poesia i rimes, narració, instrucció, notícia).

Introduïrem el **pla d'equip**. Cada grup haurà de fixar-se uns objectius i uns compromisos personals a assolir durant tot el curs en cada activitat d'ensenyament-aprenentatge plantejada. Tornem a dir que, atesa l'edat dels infants, tant els objectius com els **compromisos personals** es van fer a nivell general amb tota la classe.

La paraula "compromís" és molt abstracta, així que decidim treballar-la per mitjà del conte *La Maria i el Pere volen tenir un gos*; en aquest conte, a partir d'un problema, els dos nens intenten arribar a una solució adoptant un compromís personal. D'aquesta manera els nens poden entendre què és un compromís i marcar-se'n de propis per a cada àrea d'aprenentatge.

Avaluació

Avaluarem tant l'alumnat com la pròpia pràctica.

1. Alumnat:

S'avaluaran els processos d'ensenyament-aprenentatge de manera individual i de manera grupal.

La nostra funció serà orientadora i de reflexió, en cap moment de decisió i comandament

Introduïrem la coavaluació interna dels propis equips: utilitzaran l'eina del pla d'equip, mitjançant la qual valoraran els objectius establerts a partir dels seus propis compromisos personals. Es realitzarà a finals de cada trimestre, ja que implica un canvi de comportament i de maduració.

Utilitzarem aquests instruments d'avaluació: registres dels plans d'equip valorats pels mateixos alumnes.

Individualment, per part dels mestres, avaluarem l'alumnat al termini d'una seqüència d'activitats per mitjà de graelles d'avaluació dels objectius de la tasca a fer. Avaluarem els continguts curriculars i d'actitud.

2. Avaluació de l'experiència:

- a) Al final de cada trimestre farem una reflexió i una valoració sobre la formació dels grups, sobre la dinàmica dels grups, sobre l'organització i el funcionament de les tasques, i sobre

com aquest procés ha pogut ensenyar i modificar maneres de treballar, actituds dels nens, motivacions... Ho registrarem tot com a reflexions que quedaran anotades al final d'aquest projecte.

- b) En acabar el curs, demanarem l'opinió personal de l'alumnat sobre aquest treball (autovaloració).

Críteris de qualificació

Seguirem els mateixos de l'escola:

- EXCEL·LENT (E)
- NOTABLE (N)
- BÉ (B)
- SUFICIENT (S)
- INSUFICIENT (I)

Exemple d'activitat

A continuació explicarem l'experiència de com vam realitzar una activitat d'expressió escrita en l'àrea de llengua catalana:

Dins del taller d'expressió escrita, una de les activitats que voldríem donar a conèixer és com vam treballar els rodolins. Aquesta activitat es diu "CONFECIÓ DE RODOLINS".

Activitats inicials

A l'ordinador hem realitzat activitats fonològiques de paraules que rimaven entre elles i ens hem adonat que les paraules, fonèticament, poden tenir musicalitat.

Activitats d'aprenentatge

1. Relacionem cada rodolí amb la seva parella

Es reparteixen rodolins segmentats a cada grup i els nens han de relacionar una frase d'un rodolí amb la seva parella. D'aquesta manera s'adonen que els rodolins estan formats per dues frases, que l'última paraula de la primera frase rima amb la darrera de la següent, i que tot rodolí explica una història.

2. Trobem la parella i fem rodolins

En aquesta activitat es reparteixen quatre rodolins segmentats per frases. Un cop han llegit cada frase, els nens han de buscar la seva parella (frase) per fer un rodolí i, al final, ho han d'enganxar en un quadre de doble entrada.

Els animals passegen i les flors floreixen.

Tinc una tortuga molt poruga.

El mussol sempre està sol.

Un nen demostra que creix fent les coses ell mateix.

3. Pensem

Els nens de cada grup han d'escollir el rodolí que més els hagi agradat de l'activitat anterior i l'han de copiar. Aquesta activitat la realitzen primerament en parelles i després la posen en comú amb els membres de tot el grup. El proper pas seran les activitats relacionades amb pensar en altres paraules que acabin igual que el rodolí i amb com es realitza un rodolí.

Posteriorment, els infants s'inventaran un rodolí i en faran un dibuix.

4. Correcció aplicant els criteris pactats

Els nens dins de cada grup corregiran les seves aportacions seguint els criteris d'avaluació marcats i els elements que ha de tenir tot rodolí segons el cartell exposat a la classe. Posteriorment, ho llegiran individualment davant del grup classe.

Criteris de correcció en l'escriptura de textos

1. Coherència i concordança en l'estructuració de frases.
2. Adequació al tipus de text.
3. Normes ortogràfiques.

1r trimestre

- Majúscules
- l', r, rr, mb, mp, bl, br, nv

2n trimestre

- Travades (pr, pl, dr, tr, cr, cl, fr, fl)
- c, q, qu
- g, gu
- j/g, tg, tj
- x, ix

3r trimestre

- s, ss, c, ç, z
- h
- hi ha / i a
- ll
- l·l

4. Tipus de lletra.
5. Presentació.

Com ho corregeixen?

Cada nen, per parelles, fa el següent:

1. Rellegeix en veu alta.
2. Remarca amb color vermell les paraules que no compleixen les normes ortogràfiques.

Aquesta correcció per parelles és revisada després pels mestres i, si hi ha alguna errada, el mestre la marca amb vermell i recomana a

l'alumne que ho revisi al lloc de la classe assignat per al treball de les normes ortogràfiques.

Les altres paraules que no ha escrit bé i les normes no treballades les corregirem al moment amb el llapis.

Reflexions finals

- Una experiència única i irrepètible. Han gaudit tant els nens realitzant-la com nosaltres mateixes.
- És una altra manera d'aprendre en què les relacions humanes potencien la motivació, la companyonia i l'aprenentatge.
- Ens hem adonat que segons el tipus d'activitat és més adient seguir una seqüència diferent de treball, és a dir: primer en parelles i després en grup, o primer individualment i després en parelles i en darrer lloc en grup. No obstant això, cal dir que en cap moment s'ha perdut el referent del grup de quatre persones.
- Utilitzar el pla d'equip ens ha fet veure que aquest és un instrument de coavaluació essencial. Els alumnes reflexionen sobre els seus propis aprenentatges i això els ajuda al mateix temps a créixer emocionalment, ja que es van acostumant a acceptar les crítiques constructives que els fan els seus propis companys.
- Treballar d'aquesta manera ajuda els nens a regular el seu propi ritme de treball: el que és més impulsiu es torna més reflexiu, i el que és més lent agilitza el seu ritme de treball.

Carme Javierre Garcia

Mestra d'Educació Primària i Tutora de 2n
mjavier2@xtec.cat

Montse Abril Barranco

Mestra d'Educació Especial
Escola Miquel Baró Daban (Seròs, Lleida)
mabril2@xtec.cat

Bibliografia

- BONALS, J. *El trabajo en pequeños grupos en el aula*. Barcelona: Graó (2000).
- CARPENA, A. *Educació emocional*. Vic: Eumo (2006).
- PUJOLÀS, P. *Aprendre junts alumnes diferents*. Vic: Eumo (2002).
- www.xtec.cat (Innovació educativa.)